

S. AUR. AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

ANNOTATIONUM IN JOB.

LIBER UNUS¹.

I. « Et opera magna erant ei super terram : » quia operabatur de ipsis operibus. « Faciebant convivium quotidie, donec eorum numerus impleretur. » Signum est charitatis. « Et offerebat pro eis victimas, secundum eorum numerum². » Intelligendum alias esse peculiare confessiones quasi singulas victimas : aliud vero sacrificium pro omnium et pro omnibus peccatis, quod significat dicens : « Ne forte peccaverint filii mei, et maledixerint Deo in cordibus suis³. » Bene additur, « Ne forte ; » quia in corde eos maledixisse suspicabatur. « Et ecce venerunt Angeli Dei, ut starent coram Deo⁴. » Affectio animæ ad veritatem non potuit aliter narrari, nisi temporaliter et localiter quodam modo diceretur : « Et venit equidem » diabolus cum eis. » Utrum quia non potuit, nisi per eos audire, dictum est, « cum eis. Et dixit Dominus diabolo : » Unde ades⁵? » Collatio præteritæ actionis cum eo, unde permittitur aliquid deinceps agere, responsio ad interrogationem est ; ipsa vero interrogatio vis divina est, in qua non permittitur agere quod libet. « In cogitationibus enim

¹ Scriptus versus Christi annum 400. Vide *Retract.* lib. II, cap. 13. —
² Job. 1, 3-5. — ³ Ibid. — ⁴ Ibid. 6. — ⁵ Ibid. 7.

» impii interrogatio erit, ad manifestandum eum nobis¹.
 » Sed mitte manum tuam, et tange omnia quæ habet : »
 da potestatem. « Nisi in faciem tuam benedixerit tibi². »
 Pendens locutio, id est, Si non tibi in faciem benedicit
 tactis rebus suis, quasi subaudiretur, quid jubes? « Et
 » discessit diabolus a facie Domini : » a consultatione ad
 actionem. « Et venerunt hostes et ceperunt eos³. » Secun-
 dum illud, « Qui nunc operatur in filiis diffidentiae⁴, »
 etiam istos excitavit. Notandum autem, quomodo in ho-
 minibus habuerit potestatem, et in elementis, sed tamen
 datam a Deo. « Nudus exii de utero matris meæ⁵. » No-
 tandum quam consolatorie loquatur, quamvis secundum
 consuetudinem luctum fecerit.

II. « Ecce trado illum tibi, tantum animam ejus cus-
 » todi⁶ : » ne vitam eripere posse præsumeret. « Et tulit
 » sibi testam, ut raderet saniem⁷. » Per passionem Domini
 significat radi peccata confitentium.

III. « Et nox in qua dixerunt : Conceptus est homo⁸. »
 Aliquæ superiores potestates, quæ hoc scire potuerunt.
 « Nox illa sint tenebræ. » Ne patiat jam quæ passus est :
 « Nox illa sint tenebræ : » id est, sit oblivioni. « Neque
 » requirat eam Dominus desuper⁹. » Non reparetur per
 immortalitatem, id est, pereat mortalitas. Nec veniat in
 » eam lumen : » lumen memoriæ. « Sed excipiant illam
 » tenebræ et umbra mortis¹⁰ : » vita ista, quæ umbra est
 futuræ poenæ ; ut sit sensus, Justus qui lumen est, non
 eam videat, sed tenebræ, hoc est peccatores et carnales
 tribulationes de vita ista. « Et conturbent eam, quasi amari-
 » tudines diei : » præcepta bonæ vitæ, vel dies judicii, quibus
 perturbantur carnales. « Et noctem illam accipiant tene-

¹ Sap. 1, 9. — ² Job. 1, 11. — ³ Ibid. 12 et 15. — ⁴ Ephes. 11, 2. —
⁵ Job. 1, 21. — ⁶ Id. 11, 6. — ⁷ Ibid. 13. — ⁸ Id. 3, 3. — ⁹ Ibid. 4. —
¹⁰ Ibid. 5.

» bræ¹, » perpetuæ. « Non sit in diebus anni » justis spi-
 ritualibus qui sole fruuntur, et majores sunt. « Sed nox
 » illa sit dolor² : » quia dolorem facit diligentibus se.
 « Neque numeretur in diebus mensium³. » Justi in Ecclesia
 propter lunam tanquam minorem : ad quos dicitur : « Et
 » ego fratres non potui vobis loqui quasi spiritualibus⁴, »
 ut ipse Paulus sit de diebus anni. « Sed maledicat illam
 » maledicens illi diei⁵ : » Dominus, qui maledicet amantes
 carnalia. « Tenebrescant sidera noctis illius⁶ : » eminentes
 in peccatis. « Permaneat, et in lucem non veniat¹. » Quia
 non convertentur, dicit per prophetiam : « Quia non con-
 » clusit portas ventris matris meæ⁷ : » civitatem terrenam,
 quam significat Babylon. Concluderentur enim portæ, si
 non laudaretur peccator in desideriis animæ suæ⁸. « Quare
 » enim in ventre non obiit ? » antequam emerem tibi
 per aliquam actionem. Conceptus enim ad spem pertinet.
 « Ex utero exii, et non protinus perii⁹ ? Hujus ergo figura
 intelligenda est in his verbis, qui in talibus concupiscentiis
 fuerat inveteratus. « Et ut quid constiterunt mihi genua : »
 ut ubi confirmarer ? Quare ubera suxi¹⁰ ? » doctrinæ nutrien-
 tes ad nequitiam. « Nunc utique dormiens quiescerem¹¹ : »
 moriendo huic mundo, « Cum regibus honoratis terræ¹² : »
 in Ecclesia. « Qui gloriabantur in gladiis. « Unde est, » Et
 » gladium spiritus, quod est verbum Dei¹³. » Aut cum
 » principibus, quibus multum fuit aurum : » sapientia.
 » Qui compleverunt domos suas argento : » eloquio Do-
 mini. « Aut tanquam abortivum prolapsum de vulva ma-
 » tris : ut nunquam emeret. Aut tanquam infantes qui
 » non viderunt lucem¹⁴ : » ad nobilitatem aliquam non

¹ Job. 11, 6. — ² Ibid. 7. — ³ Ibid. 6. — ⁴ 1 Cor. 11, 1. — ⁵ Job. 11, 8.
 — ⁶ Ibid. 9. — ⁷ Ibid. 10. — ⁸ Psal. x, H. 3. — ⁹ Job. 11, 11. — ¹⁰ Ibid.
 12. — ¹¹ Ibid. 13. — ¹² Ibid. 14. — ¹³ Ephes. vi, 17. — ¹⁴ Job.
 11, 15, 16.

pervenerunt. « Ibi impii deposuerunt furorem suum : » in morte ab hoc mundo. « Ibi requieverunt fatigati corpore¹ : » aut fatigati corpore, non animo, aut finem corporalium consecuti. « Non audierunt vocem exactoris². » Judex tradet te exactori³, inde est : hoc est, donata illis esse peccata : de impiis quippe dicebat, « Pusillus et magnus ibi est⁴. » De uno dictum puto bene intelligi, secundum illud quod qui se humiliat, exaltabitur⁵, « Et servus non timens Dominum suum⁶. » Sive secundum illud : « Vis non timere potestatem, bonum fac⁷ : » sive secundum illud : « Consummata dilectio foras mittit timorem⁸. Ut quid enim datur eis, qui in amaritudine » sunt lux, » peccatorum honor. « Et vita animabus quæ » sunt in doloribus⁹? » in dolorum materia, hoc est, in peccatis. « Quæ desiderant mortem, et non contingit illis : » adeptionem fructus peccati. « Mors viro requies, cujus vita » abscondita est¹⁰ : » vel quia coram Deo, vel quia paucis nota. De ea vero jam morte accipiendum, per quam morimur mundo. In illa enim non est requies. « Conclussit » enim Deus adversus eum : » non eum danda in desideria cordis sui. « Ante escas quippe meas gemitus adest. » Ante gaudium ciborum Dei tribulationes præcedere. « Et fleo » coarctatus timore¹¹ : » videns, quia evitare non possum quæ timui. « Timor enim, quem verebar, venit mihi¹² : » adversa quæ de misericordia Dei ad correptionem fiunt. » Neque in pace, neque in silentio, neque in requie¹³. » Falsa enim fuerunt, propter quæ timebat. « Venit enim » mihi ira : » vindicta secundum quam justus vix salvus sit.

IV. VERBA ELIPHAZ. « Pondus autem verborum tuo-

¹ Job. iii, 17. — ² Ibid. 18. — ³ Luc. xii, 58. — ⁴ Job. iii, 19. — ⁵ Luc. xiv, 11. — ⁶ Job. iii, 19. — ⁷ Rom. xiii, 3. — ⁸ I Joan. iv, 18. — ⁹ Job. iii, 20. — ¹⁰ Ibid. 21 et 23. — ¹¹ Ibid. 24. — ¹² Ibid. 25. — ¹³ Ibid. 26.

» rum quis sustinebit¹? » Hic ergo dicit se cogi ad loquendum, quia non sustinet dicta ejus. « Nonne timor » tuus stultus est²? » Paratus enim ad hæc esse debueras, si aliis veraciter suadebas. Nec talia bene timuisti; cum diceres, « Timor enim quem verebar venit mihi. Et » spes tua et simplicitas vitæ³ tuæ quasi stultitia : » quia ista bona putantur. « Fremitus leonis et vox leænæ⁴. » Ipse diabolus et superbiæ civitas, quæ sæpe etiam bestię more a Prophetis ponitur. « Et gaudium draconum ex- » tinctum est : » superborum et insidiosorum, « Myr- » micoleon periit, eo quod non haberet escam⁵. » Quia in novissimo non erunt, quos inducens comedat. Separabuntur enim pii ab impiis. Hic autem errat, quod ea quæ de diabolo audierat Propheta, de Job intelligebat. Myrmicoleon vero accipiendus est, vel quia utrumque in eo est, cum et rapit et occulte persequitur frumenta, quæ sublato oculo facit non germinare; vel quia avaris et in terra thesaurizantibus dominatur; vel quia justos persequitur, quasi formicas præparantes sibi escas æstate ad hyemem, quibus non pascetur, cum boni ab impiis fuerint separati. « Et catuli leonum divisi sunt ad invicem. » Conspiratio principum civitatis illius dissipata est, qui nati sunt de illa societatis civitate et diabolo : vel quia se invicem vastaverunt. Inde est : » Exurget gens » contra gentem⁶. Nihil horum tibi accidisset⁷ : » vel illa damna et orbitas et plaga vulneris; vel te non penetraret dolor animi, quia et te consolareris, si aliis ex corde dixisses : « Numquid non capit auris mea ab eo magnifica⁸? » Quia ista quæ dicit, ex revelatione se dicit dicere. » Et spiritus in faciem mihi occurrit⁹. » Quasi flatum sensisse vult intelligi : nam negat in consequenti-

¹ Job. iv, 2. — ² Ibid. 6. — ³ Forte vitæ. — ⁴ Job. iv, 10. — ⁵ Ibid. 11. — ⁶ Marc. xiii, 8. — ⁷ Job. iv, 12. — ⁸ Ibid. — ⁹ Ibid. 15.

bus fuisse figuram. Reminiscendum ita etiam Spiritum in Apostolos descendisse. » Quid enim? numquid homo » coram Domino mundus erit¹? » Aut hæc audisse se dicit; aut dicit ideo se horruisse, quia nemo mundus coram Domino; aut ideo sic vidisse, quia nemo coram Deo ita mundus est, ut Deum ut est videat. Modo mundus secundum perfectionem accipiendus, ut quod superius negat mundum, hominem perire, secundum quemdam modum intelligamus. « Si contra servos suos non credit². » Quod evenit cum diceret Elias: « Domine, Prophetas tuos » occiderunt. Et dicit illi; Reliqui mihi septem millia virorum³. » Non enim inde septem millia virorum jam munda erant. Nam Angeli dicti sunt et Prophetæ. « Et adversus » Angelos suos pravum quid reperit⁴. » Vel quod adversus eos dicitur, vel quod ipsi dicunt. Hoc tamen potest etiam de veris Angelis accipi. « Habitantes autem domos luteas: » quorum conversatio non est in cœlis. « Percussit illos tanquam tinea⁵. » Aut aliqua corruptio percussit eos tanquam tinea, aut Deus eos percussit: vel hac tinea, vel sicut percutit tinea, hoc est, latenter intrinsecus corruptione ab eis ipsis exorta per concupiscentias carnales, hoc est, habitatione in domibus luteis. « Et a mane » usque ad vesperam ultra non sunt⁶. » Aut ultra sæculum hoc non sunt, aut a prosperis rebus usque ad tribulationem: pœnam enim consecuti sunt. « Et quod non » possent sibi ipsis subvenire perierunt⁷: » cum in se habent spem. « Interierunt, quia non habebant sapientiam⁸: » non in se sperandi.

V. « Invoca autem, si quis tibi respondeat. » Illis enim respondetur, qui mundi sunt coram Deo. « Etenim stultum perimit ira⁹; » indignatio, qua quisque angitur,

¹ Job. iv, 17. — ² Ibid. 18. — ³ 3 Reg. xix, 14, 18. — ⁴ Job. iv, 18. — ⁵ Ibid. 19. — ⁶ Ibid. 20. — ⁷ Ibid. — ⁸ Ibid. 21. — ⁹ Id. v, 1, 2.

tanquam inique sibi aliquid acciderit, dum non cogitat usque adeo se immundum esse coram Deo, ut invocanti non Angeli respondere, aut se demonstrare dignati sint. Qui enim hoc non cogitat, stultus est, et ira irrationabili interimitur. Aut idcirco Angelos non audire, non videre potest stultus, quia ira interemptus est, et a zelo occisus. « Errantem autem occidit zelus: » ad imitandum peccatores. « Ego autem vidi stultos, radicem mittentes¹. » Stultos nunc impios accipiendum, ut e contrario sapientia hominis pietas sit, sicut in consequentibus dicitur. « Et » conterantur super januas infirmorum²: » humilium, cum recepti fuerint in cubiculum a sponso, et stulti foris remanserint³. « Quæ enim illi congregaverunt, justi comedent⁴. » Et de Judæis potest intelligi, congregantibus prophetias, quas gentiles potius comederunt: et de his qui facientes comedunt, quæ alii præcipiunt et non faciunt. « Ipsi vero de malis non liberabuntur: » quamvis prædicent non esse facienda. « Exhaustiatur fortitudo » eorum⁵: » qua superbiunt adversus infirmos. Exhaustiatur autem, ut jam incipiat laborare. « Non enim pro » diet de terra labor: » id est, de creatura non conquerrantur, sed de se. « Sed homo in labore nascitur⁶. » Secundum id dictum est, « Nascitur, » secundum quod in laboriosam vitam ex quieta quisque convertitur. « Pulli » autem vulturis altissime volitant. » Vultur bene intelligitur Dominus, quia altitudine prophetiæ vidit mortalitatem nostram, qua descendens pascere, convertens nos in corpus suum. Pulli ergo vulturis, filii sponsi dicti sunt: altissime autem volitantes, conversationem in cœlis habentes⁷, ut a labore liberentur in quo homo nascitur. Secuti sunt quippe vocem dicentis: « Venite ad me om-

¹ Job. v, 3. — ² Ibid. 4. — ³ Matth. 25. — ⁴ Job. v, 5. — ⁵ Ibid. 6. — ⁶ Ibid. 7. — ⁷ Philip. iii, 20.

» nes qui laboratis¹. » Possunt et pulli vulturis in malo intelligi aëriæ potestates, quæ mortibus, hoc est, peccatis pascuntur. Quoniam hujusmodi prævaricatores angeli non sunt perducti ad humilitatem mortalitatis multum laboriosam, in qua homo nascitur, valde illi superbiunt, hoc est, altissime volitant. « Qui dat pluviam super faciem » terræ²: » tanquam confitentibus faciat misericordiam. « Ut non faciat manus eorum veritatem³. » Non faciant quod promittunt, minantes dominari infirmis. « In die » occurrent illis tenebræ: » ut Judæis, qui Dominum non cognoverunt quis esset. » Aut tanquam in nocte » palpabunt in meridie⁴: » sicut videntes signa, tamen dubitant dicentes: « Propheta est; alii, seducit populum⁵: » quando nec ad lucernam videre voluerunt. « Et pereant in bello: » in tentationibus. « Et egrediantur de manu potentis infirmus⁶: » diaboli. « Sit autem » infirmo spes⁷. » Illi enim fortes rem hic quærunt. « Beatus autem vir quem arguit Dominus⁸. » In hoc enim errat, quia videtur sibi Job, quia iniquitatibus suis hæc patiat, cum ex hoc beatus sit, quia in hac vita cum arguitur, habet corrigendi possibilitatem. « Et in » septimo non te tanget malum⁹. » Sacramentum sabbati. « In fame te liberabit a morte¹⁰. » Verbo enim alit, et facit firmum ad tentationes. « In prælio vero de manu » ferri solvet te: » de potestate vinculorum. « A flagello » linguæ abscondet te¹¹: » ne sentias contumelias, non ne patiaris. « Injustos et iniquos deridebis¹²: » ut sapientia perditionem iniquorum irridebit¹³. « Et feroces bestias » non timebis: » id est, Judæos non timebis: quia tibi gentes obaudient. Hæc autem de Domino accipienda

¹ Matth. xi, 28. — ² Job. v, 10. — ³ Ibid. 12. — ⁴ Ibid. 14. — ⁵ Joan. vii, 12. — ⁶ Job. v, 15. — ⁷ Ibid. 16. — ⁸ Ibid. 17. — ⁹ Ibid. 19. — ¹⁰ Ibid. 20. — ¹¹ Ibid. 21. — ¹² Ibid. 22. — ¹³ Prov. 1, 26.

sunt. Eliphaz hic errat, quia putat de Job intelligenda, quæ ei revelata sunt, cum totum Domino competat. « Quia cum lapidibus agri habebis foedus¹. » Lapidibus agri, quia in gentibus nulla ordinatio Legis fuit, ut quasi de ædificio lapides essent. « Bestiæ enim feræ peccatæ » erunt tibi, » sive de Judæis sive de gentibus. « Deinde » scies quod in pace erit domus tua: » id est, Ecclesia. « Et filii tui erunt tanquam omnis herba in campo: » sine ariditate. « Et venies in sepulcrum tanquam frumentum maturum: » post passionem. « Ecce hæc ita exquisivimus². » Hic auctoritas hujus prophetiæ confirmatur. « Tu vero scito temetipsum, quid egeris. » Non enim injuste hæc tibi Deus permisit accidere.

VI. VERBA Job. « Sed ut videtur, verba sunt mala³, » Non enim verba Job de impatientia sunt flagellorum, cum significant dolorem, non peculiarem Job, sed quem habuit de omni genere humano. « Sagittæ enim Domini » in corpore meo sunt⁴. » Verba Dei, quibus anima transfigitur, cum cogitur ad confessionem. « Quarum furor bibit sanguinem meum. » Tollunt enim peccatum. « Cum enim incipio loqui, stimulant me. » Quod enim loquor, illæ cogunt. » Quid enim? Numquid frustra onager clamabit, nisi escam requirens⁵? » ut inde famem patiat, quia liber esse voluit: « Aut bos mugiet, cum » habeat in præsepi cibos? » Asino cibaria labore bovis præparantur, sicut gentibus labore Prophetarum et Apostolorum, qui utique Judæi fuerunt. Itaque hæc verba cibum desiderantis sunt, id est, auxilium, non impatientis ad dolorem. « Numquid potest sine sale edi panis⁶. » Quasi ei diceretur: « Cur sic ea per figuras dicis; » Respondet, quia si ex persona sua ea diceret, insulsa essent.

¹ Job. v, 23. — ² Ibid. 24-27. — ³ Id. vi, 3. — ⁴ Ibid. 4. — ⁵ Ibid. 5. — ⁶ Ibid. 6.

« Aut est sapor in sermonibus vanis? » Vanos sermones hominum dicit; quia panis verba Dei sunt, sed panis cœlestis. « Sic nec anima mea potest cessare¹. » Quomodo non potest sine sale edi panis, sic nunc ministerium præbeo verbo Dei: propter illud: « Quomodo audient sine » prædicante²? » « Fœtidas enim escas meas video sicut » est odor leonis³. » Nam verba mea fœtida sunt sicut leo: vel propter superbiam, per quam jactantes putent; vel propter quod amplexantes carnalia, fœtorem leonis habent, qui propriis verbis gaudent. « Quod si det et » veniat postulatio mea⁴. » Postulationem dicit, rem quam petebat. « Et spem meam det Dominus. » Sic enim confidens ob spem post tribulationem venturæ consolationis, opportune tentatur. Bene autem spem dicit; quia cum res venerit, jam tentatio non erit necessaria. « Sit » mihi civitas sepulcrum, super cujus muros saliebam⁵. » Societatem illam Babyloniam vult tibi sepulcrum: non ut eum obruat, sed ut sciat quia mortuos tegit quicumque in illa fuerint, de cujus tanquam firmamento et munimine superbiebat. « Non parcam. Non enim mentitus » sum: verba sunt sancta Dei mei⁶. » Quia non alia dixit quam audivit a Deo. Id est, de homine generaliter prophetantis, quia auxilio indiget in confessione. « Quæ est » enim virtus mea, ut sufferam? » Quod significabat vulnus ejus, « Aut quod tempus meum, ut sustineat anima » mea⁷? » Quia imminente morte terrentur homines, ut convertantur, et confiteantur Deo putredinem peccatorum, cujus consideratione se dicit cogi ad confessionem. « Numquid virtus lapidum virtus mea⁸? » Duros et impenetrabiles jaculis verborum Dei, qui non moventur ad confitendum. « Aut non in ipso confidebam, cum mihi bene

¹ Job. vi, 7. — ² Rom. x, 14. — ³ Job. vi, 7. — ⁴ Ibid. 8. — ⁵ Ibid. 10, juxta LXX. — ⁶ Ibid. — ⁷ Ibid. 11. — ⁸ Ibid. 12.

» esset¹, » id est, cum essem immortalis ad imaginem Dei. « Sed adjutorium a me recessit. » Factus mortalis volens in me confidere. « Et visitatio Domini me despe- » xit². » Secundum quod dictum est. « Aut filius hominis » quoniam visitas eum³. Propinqui mei non respexerunt » me. » Horrui angelis. « Tanquam torrens deficiens⁴. » Misericordia enim aliquando inundavit me: et siccavi; et non fui mihi fons. « Aut sicut fluctus transierunt me: » tanquam sint consolationes potus, « Qui me metuebant, » nunc irruerunt super me⁵: » diabolus cum angelis suis. « Perii et exul de domo mea factus sum⁶: » aut de habitatione cœlesti, aut de conscientia. Idcirco foras extra domum suam sedebat. « Vias Themanorum videte, semi- » tas Sabæorum intuemini⁷. » Illos significat, qui in temporalibus confidunt, de quibus se, id est, hominem quem significat, dicit non præsumere. « Nunc autem et » vos insurrexistis in me sine misericordia⁸: » putantes beatitudinem hominum, si carnalibus abundant. Quia insultabant, potius quam compatiebantur. « Sed videntes » vulnus meum, timete. » Intelligentes quid significet, timete futuras pœnas. « Quid enim? numquid aliquid vos » petii aut fortitudine vestra indigeo⁹? » Quia coram eo infirmus est, qui eum potest salvare. « Docete me et ego » obmutescam¹⁰. » Idcirco enim patientes debuerunt esse ad doctrinam ejus, quia ipsi eum docere non poterant. « Sed, ut video, parva veri hominis verba dicitis¹¹. » Eum dicit verum hominem, qui personam significat agentis pœnitentiam conversione ad Deum, cujus parva verba dicebant. « Non enim a vobis auxilium peto. » Verus enim homo a Deo petit auxilium. Ille enim verus est qui

¹ Job. vi, 13. — ² Ibid. 14. — ³ Psal vii, 5. — ⁴ Job. vi, 15. — ⁵ Ibid. 16. — ⁶ Ibid. 18. — ⁷ Ibid. 19. — ⁸ Ibid. 21. — ⁹ Ibid. 22. — ¹⁰ Ibid. 24. — ¹¹ Ibid. 25.

confitetur. Unde est : « Qui facit veritatem, venit ad lucem¹. Neque enim elocutionem sermonis vestri sustinebo². » Dei enim se locutionem dixit sustinere, qua instruat. « Verumtamen super pupillum irruistis³. » Quod ad vos pertinet, insultare mihi voluistis, quamvis non intellexeritis quid significet. Quia neque Job quem videbant, insultare debuerant, ideo, « Verumtamen. Nunc » autem inspicientes vacate mihi⁴ : non habentes quod me doceatis. « Et rursum justitiæ adestote⁵. » Quia primo videbantur sibi justitia cogi ad loquendum. « Non est » enim in ore meo iniquitas, et fauces meæ nonne sapientiam meditabantur⁶. » Dicit se non Deum accusasse, sed hominem induxisse accusantem iniquitates suas, sicut superius sermo ejus intellectus est. Hanc dicit meditationem sapientiæ.

VII. « Numquid non tentatio est vita humana super terram⁷. » Hic jam apertius ostendit, ex cujus significatione superius loqueretur. Tentationem vero dicit tanquam stadium certaminis ubi vincit homo vel vincitur. « Et sicut quotidiani mercenarii vita ejus : » temporalem mercedem expectantis, ut jam eorum, qui justitiæ suæ fructum in futurum expectant, non sit vita super terram. « Aut tanquam servus metuens dominum suum, et consecutus umbram⁸. » Quod significat absconditio Adæ a facie Domini⁹, et tectio foliorum de quibus umbra fit, quam relicto Deo consecutus est homo. « Aut tanquam » mercenarius, qui expectat mercedem operis sui¹⁰. » Iste a superiori, hoc differt, quod superior habuit, hic autem habere desiderat ipsa temporalia. « Sic et ego expectavi » menses vanos. » Jam ad umbram dixit vanos, id est,

¹ Joan. iii, 21. — ² Job. vi, 26. — ³ Ibid. 27. — ⁴ Ibid. 28. — ⁵ Ibid. 29. — ⁶ Ibid. 30. — ⁷ Job. vii, 1. — ⁸ Ibid. 2. — ⁹ Gen. iii, 8. — ¹⁰ Job. vii, 2.

temporalia bona. « Et noctes dolorum datæ sunt mihi¹ : » in quibus et lux amittitur sapientiæ, et materies est poenarum. « Si dormiero, dico : Quando dies? et si surrexero, rursum : Quando vesper²? » Quando cupiditatem negotii patitur homo in otio, et otii in negotio. « Repleor autem doloribus a vespere usque ad mane : » quo occidit a Deo. Unde et ad vesperam deambulans Deus eos dimisit³ : quod significat dolentes, quibus nulla expectatio est remedii, nisi mane, de quo dicitur : « Mane astabo » tibi⁴, » id est, quando post judicium mane Deus revelabitur justis. Unde et Dominus vespere sepelitur, et mane resurgit⁵. Hanc ergo vitam tanquam lucifero potest comparare. « Et concrevit corpus meum putredine » vermium : » vermium multitudine. « Infundo glebas » terræ, » radens saniem⁶. » Expressio cupiditatum vel curarum confessionis, in qua gaudent iniqui; quod ad occasionem redigunt peccandi, quæ alii per poenitentiam confitentur : unde sunt canes, qui Lazari vulnera lingeant⁷. « Et vita mea exilior est quam loquela. » Minus enim facio quam loquor. « Recordare ergo, quia spiritus » est vita mea : » id est, in fame spiritali. « Et non revertar » ad visibilia. Non me cognoscat oculus videntis⁸ : » quia mutabor : ut « videntem » hic, diabolum accipiamus invidentem. « Oculi tui in me, et non subsisto. » Interficis enim in me vitam carnalem, in qua fui. « Tanquam nubes » expurgata de coelo⁹ : » aut per cœlum purgata; quomodo dicimus de ferro purgata : ut hic significaverit auxilium sibi fuisse de coelo, ut purgaretur : aut certe ut jam non sit nubes; sed in aërem purum extenuetur, tanquam radiis solis expurgata, ut obscuritas carnis et san-

¹ Job. vii, 3. — ² Ibid. 4. — ³ Gen. iii, 8. — ⁴ Psal. v, 5. — ⁵ Joan. xix et xx. — ⁶ Job. vii, 5. — ⁷ Luc. xvi, 21. — ⁸ Job. vii, 6-8. — ⁹ Ibid. 9.

guinis non sit in cœlo. Non enim caro et sanguis regnum Dei possidebunt, cum corruptibile hoc induerit incorruptionem, et absorbebitur mors in victoriam¹. « Si enim » homo descenderit ad inferos, ultra non ascendet². » Ad hoc ergo recordare, ut non descendas. « Et non rever- » tetur amplius in domum suam³: » id est, ad requiem suam. « Propterea itaque et ego non parcam ori meo: » confitendo cum tempus est. « Utrum-ne mare sum ego, » aut draco⁴. » Non enim sicut impios aut diabolium repulisti. « Quia statuisti super me custodiam: » ut non me moveam ad perturbationem, ut sunt maris termini. « Qui dixi: Consolabitur me lectus meus: » carnalia, in quibus requiescebat. « Et referam ad me ipsum consolatio- » nem in thoro meo⁵. » Ad te enim debeo referre consolationem meam. « Exterres me per somnia, et per visio- » nem me obstupescis: » per tribulationes vitæ hujus, quæ ita somnia sunt, quomodo et bona vitæ hujus somnia. « Absolves a spiritu meo animam meam⁶: » propter visibiles terrores, a quibus liberabitur anima metuens venire ad eos. « Et a morte ossa mea repuli⁷. » Nam ierant in mortem ossa mea, nisi his exterritus fortior essem et patiens, quod est ossium firmitas. « Non enim in sempi- » ternum vivam, ut patienter feram⁸. » Brevitate vitæ, et metu mortis me correxi. Unde inconvertibilis diabolus, quia non moritur, sed damnatur. « Initium sapien- » tiæ timor⁹, » inde est. « Discede a me: vana est enim » vita mea: » quia non suffero tentationes. « Aut quia » sensu tuo intendisti in eum¹⁰: » propter quod rationalis est. Unde illud, « Nos autem sensum Domini habemus¹¹. » Rationis vero munus dicit extensionem intellectus. « Et

¹ 1 Cor. xv, 50. — ² Job. vii, 9. — ³ Ibid. 10. — ⁴ Ibid. 11, 12. — ⁵ Ibid. 13. — ⁶ Ibid. 14. — ⁷ Ibid. 15. — ⁸ Ibid. 16. — ⁹ Eccli. 1, 16. — ¹⁰ Job. vii, 16, 17. — ¹¹ 1 Cor. 11, 16.

» in requie judicabis eum: » dignum requie. « Usque- » quo me non dimittis? » vinctum tribulationibus. « Ne- » que deseris, donec deglutiam salivam meam¹? » in dolore ac flagellis contineam et absorbeam voluptatum fluxus, per tribulationes admonitus. « Si ego peccavi, » quid possum tibi facere²? » Sensus hic est, Si peccavi, nihil possum tibi facere. An forte loquendo molesti tibi sunt homines? Tu ergo qui scis sensum, quare constituisti hominem, ut loqueretur adversus te, ut esset tibi oneri? Si autem peccatum hominis, ne facto nec dicto tibi nocet, quare non oblivisceris peccatum ejus, sed purgas illud potius? nisi quia illa, quæ supra dicta sunt, ad bonitatem tuam referuntur. « Quid est enim homo, quod exaltasti » eum, etc. » Quæ non intelligentes amici ejus, putaverunt ab eo Deum reprehendi. Si enim non propterea facis mihi tentationes ut cohibeam fluxos motus meos, ut mihi ita consulas, quæ alia causa est, ut corripias hominem; non enim nocere tibi potest, quia peccat: aut sentis quasi adversitatem loquelæ ejus, cum scias sensum humanum, et utique posses, quod tibi adversarium est, non constituere. « Et quare non es oblitus iniquitatis meæ³? » Si non ea causa, ut mihi prodesse tentationes istæ, ut bonitatis tuæ sit totum, et quod me corripis? « Nunc autem » in terram ibo. » Cum enim purges peccatum meum, restat mihi tamen adhuc in terram ire per mortem corporalem. « Nam evigilabo, et ultra non ero: » in hac terra.

VIII. VERBA BALDAD SAUCHITIS. « Misit in manu ini- » quitates eorum⁴. » In manu misit aut in vindicta, aut supputatione debitores eos, id est, peccatores demonstravit. « Et restituet tibi vitam justitiæ: » quæ debetur jus-

¹ Job. vii, 18, 19. — ² Ibid. 20. — ³ Ibid. 21. — ⁴ Id. viii, 4.